

HE 181/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta ja perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi perintökaarta ja sen voimaanpanosta annettua lakia. Esityksen mukaan perintökaaresta kumottaisiin säännös, jonka mukaan valtiolle menneen perinnön luovuttamisesta perittävän läheiselle tai kunnalle päättää valtioneuvosto, jos jäämistön arvo on asetuksella säädettyä suurempi. Valtiolle menneen perinnön luovuttamisesta läheiselle tai kunnalle päättäisi jatkossa kaikissa tilanteissa Valtiokonttori.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
5 Lausuntopalaute	4
6 Voimaantulo	4
LAKIEHDOTUKSET	5
Laki perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta	5
Laki perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI	7
Laki perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	7
ASETUSLUONNOS	8
Valtioneuvoston asetus valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n kumoamisesta	8

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Valtiovarainministeriö teki vuonna 2016 oikeusministeriölle aloitteen (VM/80/03.01.00/2016) perintökaaren valtionperintöihin liittyvien säännösten muuttamisesta siten, että mahdollisuudesta luovuttaa valtiolle tullut perintö kuolleen läheiselle luovutaan. Valtiovarainministeriö uudisti aloitteensa vuonna 2021 (VN/4141/2021) ja 27.8.2024 (VN/23380/2024-VM-1). Viimeksi mainittu aloite sisälsi myös ehdotuksen, jonka mukaan valtionperintöasiat ratkaisisi kaikin osin Valtiokonttori.

Oikeusministeriöstä 26.9.2024 saadun kannanoton mukaan aloitteen edistäminen ei resurssisyistä toistaiseksi ole mahdollista. Oikeusministeriö piti kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että valtionperintöasiat siirretään kaikin osin Valtiokonttorin ratkaistavaksi, ja että tämä muutos voidaan valmistella valtiovarainministeriössä.

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Perintökaaren (40/1965) 5 luvussa säädetään valtion oikeudesta perintöön. Luvun 1 §:n mukaan, jollei perillistä ole, menee perintö valtiolle. Luvun 2 §:n (1401/1991) 1 momentin (282/1993) mukaan Valtiokonttori voi päättää, jos se havaitaan olosuhteisiin katsoen kohtuulliseksi, että valtion saama omaisuus luovutetaan kokonaan tai osittain perittävän läheiselle. Omaisuus voidaan luovuttaa myös sille kunnalle, jossa perittävä oli viimeksi asunut. Kiinteä omaisuus voidaan lisäksi luovuttaa sille kunnalle, jossa omaisuus sijaitsee. Pykälän 2 momentin mukaan omaisuutta ei voida kuitenkaan luovuttaa 1 momentissa säädetyin tavoin, jos omaisuuden pysyttämiseen valtion omistuksessa tai sen käyttämiseen muulla tavoin on erityistä syytä. Säännöksen mukaan tämä ei kuitenkaan estä omaisuuden luovuttamista perittävän läheiselle, jos voidaan perustellusti otaksua, että luovutus vastaisi perittävän viimeistä tahtoa. Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa säädettyä sovelletaan myös omaisuuteen, joka on luovutettu valtiolle Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 63 §:n nojalla.

Perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin (26.3.1993/282) mukaan päätöksen valtiolle tulleen omaisuuden luovuttamisesta tekee Valtiokonttorin sijasta valtioneuvosto, jos jäämistön varojen ja velkojen erotus (perunkirjoitusarvo) tai 3 momentissa tarkoitetun omaisuuden arvo on asetuksella säädettävää [markka]määrää suurempi. Valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1257/2007) 2 §:n mukaan päätöksen omaisuuden luovuttamisesta tekee valtioneuvosto, jos omaisuuden arvo on suurempi kuin 750 000 euroa.

Perintökaaren voimaantulon jälkeen annetun lain (41/1965) 6 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen säännöksen (283/1993) mukaan Valtiokonttorin on perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siirrettävä asia valtiovarainministeriölle.

Perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin sääntelyratkaisu, jonka mukaan asetuksella säädettävää euromäärää suuremmat valtionperintöasiat ratkaisee valtioneuvosto, ei ole tarkoituksenmukainen. Valtionperintöasiat ovat luonteeltaan tavanomaisia hallintoasioita, joiden käsittely valtioneuvoston yleisistunnossa ei ole tarkoituksenmukaista.

Sellaisten ilman perillisiä kuolleiden kuolinpesien, joissa perittävä ei ole tehnyt testamenttia, määrä on kasvanut voimakkaasti. Kuolinpesiä oli vuonna 2022 ja 2023 yli 400 kappaletta. Vuosina 2019-2021 valtionperintöasioita oli 288-305 kappaletta vuosittain.

Valtioneuvoston ratkaisemia valtionperintöasioita on ollut 10 kappaletta vuonna 2020 ja 2021, 6 kappaletta vuonna 2022 ja 8 kappaletta vuonna 2023. Vuonna 2024 valtioneuvosto on 11.10.2024 mennessä ratkaissut 8 valtionperintöasiaa, minkä lisäksi valtioneuvoston toimivaltaan kuuluvia asioita oli valtiovarainministeriössä vireillä 8 kappaletta.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on siirtää kaikki valtionperintöasiat Valtiokonttorin ratkaistavaksi sekä vähentää valtionperintöasioita koskevaa hallinnollista työtä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvoston valtionperintöasioita koskevasta toimivallasta luovutaan ja että kaikki valtionperintöasiat ratkaisisi jatkossa Valtiokonttori.

Esitys vähentää jonkin verran valtiovarainministeriössä tehtävää hallinnollista työtä. Esitys ei lisää olennaisesti Valtiokonttorin työtä, koska valtionperintöasioiden käsittely valtiovarainministeriössä on perustunut Valtiokonttorin ratkaisuehdotukseen ja vakiintuneisiin ratkaisulinjoihin.

5 Lausuntopalaute

Esityksestä pyydettiin kommentit oikeusministeriöltä ja Valtiokonttorilta. Oikeusministeriöllä ei ollut huomauttamista esitysluonnokseen. Valtiokonttori kannatti esitystä.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2025. Lakeja sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin valtionperintöasioihin.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään
seuraavasti:

1 §

Tällä lailla kumotaan perintökaaren (40/1965) 5 luvun 2 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 282/1993.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintökaaren voimaanpanosta annetun lain (41/1965) 6 §:n 2 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 283/1993,
seuraavasti:

6 §

Jos perintö uuden perintökaaren 5 luvun 2 §:n mukaisesti halutaan luovutettavaksi perittävän läheiselle tai kunnalle, siitä on tehtävä hakemus valtiokonttorille vuoden kuluessa perittävän kuolemasta. Myöhemmin tehty hakemus voidaan kuitenkin ottaa huomioon, jos se saapuu valtiokonttorille ennen kuin päätös omaisuuden luovuttamisesta tai pysyttämisestä valtiolla on tehty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 24.10.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Laki

perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan perintökaaren voimaanpanosta annetun lain (41/1965) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 283/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Jos perintö uuden perintökaaren 5 luvun 2 §:n mukaisesti halutaan luovutettavaksi perittävän läheiselle tai kunnalle, siitä on tehtävä hakemus valtiokonttorille vuoden kuluessa perittävän kuolemasta. Myöhemmin tehty hakemus voidaan kuitenkin ottaa huomioon, jos se saapuu valtiokonttorille ennen kuin päätös omaisuuden luovuttamisesta tai pysyttämisestä valtiolla on tehty. *Valtiokonttorin on perintökaaren 5 luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siirrettävä asia valtiovarainministeriölle.*

Ehdotus

6 §

Jos perintö uuden perintökaaren 5 luvun 2 §:n mukaisesti halutaan luovutettavaksi perittävän läheiselle tai kunnalle, siitä on tehtävä hakemus valtiokonttorille vuoden kuluessa perittävän kuolemasta. Myöhemmin tehty hakemus voidaan kuitenkin ottaa huomioon, jos se saapuu valtiokonttorille ennen kuin päätös omaisuuden luovuttamisesta tai pysyttämisestä valtiolla on tehty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Valtioneuvoston asetus

valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n kumoamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä asetuksella kumotaan valtion perintönä saaman omaisuuden luovuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1257/2007)

2 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .